

Karl Jenkins – Stabat Mater

VÍT KREJČÍŘÍK

Summary

Karl Jenkins Stabat Mater is characterized in terms of structure, instrumentation, text and taking into context with his next compositions. The author's brief biography and general characteristics of the Stabat Mater sequence are added.

Stabat Mater

Sekvence Stála matka bolestná (Stabat Mater Dolorosa) je založena na proroctví Simeona, podle kterého meč probodne srdce matky Ježíše Krista. Pochází ze 13. století a autorem je pravděpodobně františkánský mnich Jacopone da Todi. V roce 1727 tuto sekvenci církev zařadila jako část mše pro datum 15. 9. k svátku sv. Marie Sedmiboletné.

Slova o bolesti matky nad ztrátou syna jsou od doby vzniku sekvence inspirací pro hudební ztvárnění. Celistvému pohledu na hudební ztvárnění Stabat Mater v historii hudby se věnoval Hans van der Velden, který se svými následovníky vytvořil kolekci Stabat Mater v počtu v současnosti asi 250 různých kompozic. Na Ultimate Stabat Mater Site nalezneme jejich seznam včetně informací o zvukových nahrávkách a u dostupných také odkazy k jejich poslechu. Jen zmínkou některé autory uvedu: např. Orlando di Lasso, G.P. da Palestrina, J. Haydn, F. Schubert, K. Penderecki, K. Jenkins, z českých autorů např. J. J. Ryba, A. Dvořák.

Protějškem Stabat Mater Dolorosa je Stabat Mater Speciosa (Stála matka radostná), která vychází z textu o radosti Panny Marie z narození syna Ježíše Krista. Zhudebnil např. F. Liszt.

Karl Jenkins

Karl William Pamp Jenkins se narodil 17. 2. 1944 ve Walesu. Vzdělání získal na Cardiff University a na Royal Academy of Music. V hudební praxi se prosazuje jako hráč na

hoboj, klávesové nástroje a saxofon. V počátcích své kompoziční činnosti je úspěšný jako autor hudby k reklamě. Zlomový okamžik v jeho kompoziční dráze nastává s uvedením cyklu Adiemus. V tomto crossover projektu Jenkins propojuje zvuk klasické hudby s prvky etnickými a to zejména užitím etnických bicích nástrojů. Jeho rukopis je charakteristický. Věnuje se hudbě světské i duchovní. Je držitelem řady čestných vyznamenání a titulů.

Karl Jenkins-Stabat Mater

Premiéra Jenkinsovy Stabat Mater proběhla v roce 2008 v anglikánské Cathedral Church of Christ v Liverpoolu. Kompozice je rozdělena na 12 částí: Cantus lacrimosus, Incantation, Vidit Jesum in tormentis, Lament, Sancta Mater, Now my life is only weeping, And the mother did weep, Virgo virginum, Are you lost out in darkness?, Ave verum, Fac ut portem Christi mortem, Paradissi Gloria. Jenkins pracuje v těchto částech s původním i doplněným textem. V šesti částech jsou obsaženy všechny sloky vatikánského textu. V dalších šesti částech pracuje s texty originálními. Jsou to části: Ave verum, And the mother did weep (zde pracuje s textem v těchto odlišných jazycích – angličtina, hebrejšтина, latina, řečtina, aramejšтина), Lament (autorkou textu je Carol Barrat), Incantation (arabština), Are you lost in darkness, Now my life is only weeping (u dvou posledních částí vychází Jenkins ze starodávného textu upraveného do rýmu Stabat Mater básníkem Grahamem Davisem a je uveden v angličtině a aramejštině).

Schéma vokální složky jednotlivých částí:

1) Cantus lacrimosus	- smíšený sbor, komorní sbor, verš 1–4
2) Incantation	- kontraalt, arabský text
3) Vidit Jesum in tormentis	- komorní sbor, verš 5–10
4) Lament	- mezzosoprán, angličtina, text – Carol Barrat
5) Sancta Mater	- smíšený a komorní sbor, verš 11–14
6) Now my life is only weeping	- mezzosoprán, angličtina, řečtina, hebrejština, latina, aramejština
7) And the mother did weep	- komorní sbor, angličtina, řečtina, hebrejština, latina, aramejština
8) Virgo virginum	- komorní sbor, verš 15
9) Are you lost out of a darkness?	- mezzosoprán, komorní sbor, text z eposu o Gilgameshovi, angličtina, aramejština
10) Ave verum	- komorní sbor, latina
11) Fac, ut portem Christi mortem	- komorní sbor, verš 16–17
12) Paradisi gloria	- komorní a smíšený sbor, verš 18–20

Instrumentace

Dechové nástroje:

2 flétny, 2 hoboje, 2 klarinety, 2 fagoty (2. hráč střídá kontrafagot), 4 hory (F), 3 trubky (B), 3 trombony (2 tenor, 1 bas), tuba.

Kompletní obsazení smyčců:

1., 2. housle, viola, violoncello, kontrabas

Bicí nástroje:

instrumentace pro 5 hráčů + tympány

darbuka (nebo tarabuka, goblet drum), riq (nebo tamburína), zvony, 3 nízké tom-tomy (nebo jiné bubny), párové činely, prstové činely (finger cymbals), velký buben, zavěšený činel, tam-tam. V poznámkách autora k provedení je doporučeno hrát part darbuky údery rukou, při nedostupnosti uvedených nástrojů použít jim barevně podobné.

Schéma zpracování jednotlivých částí:

	orchestrace	části	rozsah (takty)	rozsah (min)	bicí	takt
1	tutti	with piety	192	9:10	tutti	3/4
2	cello, basa, etnický dřevěný dech. nástroj	with angst (úzkostlivě)	31	2:30	-	4/4
3	tutti	with torment (s trýzní)	77	6:23	BD, tymp., činely	4/4, 2/4
4	smyčce	sorrowfully (strastiplně)	45	3:50	-	4/4, 2/4
5	tutti	relentlessly (urputně)	145	6:20	tutti	3/4
6	tutti	tearfully (uplakaně)	47	4:06	tymp., BD, zavěšený činel	4/4

7	smyčce	lento	87	5:53	-	C
8	smyčce, dřevěné dech. nástroje	with piety, pladingly	145	3:41	darbuka, riq, finger cymbal	3/4
9	tutti	se smyslem pro zkázu	70	5:13	tymp., zvony, BD, tam-tam	4/4, 2/4
10	smyčce, dřevěné dech. nástroje a horny	grave	58	4:34	-	t4/4, 3/4, 2/4
11	-	lento	60	3:18	tymp., riq, BD	3/4
12	tutti	andante	129	6:56	tutti	4/4, 12/8

Instrumentace zejména bicích nástrojů je pro Jenkinse příznačná. Jeho styl, který propojuje jednotlivé části Stabat Mater, je zároveň pojítkem s jeho dalšími kompozicemi. Metrické vnímání je podpořeno hrou simile, doplňovanou o nové barvy při výrazné rytmické podobnosti.

Jenkins ve Stabat Mater využívá citací některých svých předchozích skladeb. Pracuje s nimi při zachování základní harmonické i formální struktury.

V části Cantus lacrimosus slyšíme píseň Song of Tears, která je původně součástí autorova cyklu Adiemus II – Cantata Mundi (1996, ukázka č. 1). Harmonicky i formálně zachovaná píseň užívá textu sekvence.

Stejným způsobem nacházíme v části And the mother did weep adaptaci části cyklu Adiemus I – Songs of Sanctuary (1994) Amate Adea (ukázka č. 2). Formálně i harmonicky zachovaná píseň je opět doplněna textem pro Stabat Mater. Tonální rozdíly jsou

užity v různých verzích z důvodu provedení pro smíšený nebo ženský sbor.

Jenkins se inspiroje také svými hudebními partnery, se kterými spolupracoval v době svého dřívějšího hráčského působení. Např. s Mikem Oldfieldem spolupracoval na projektu pro BBC. Čtvrté album, které britský multiinstrumentalista vydává již v roce 1978, nese název druhé části Stabat Mater – Incantation. Oldfieldovo album je spíše než tradičním rockovým albem kompozicí blíží se umělému hudbě, využívá sólových vokálů a dívčího sboru. Všechny tyto prvky jsou i u Jenkinse patrné.

Závěr

Hudba Karla Jenkinse je dostupná v celé řadě úprav pro různé typy vokálních a instrumentálních souborů, dostupných u vydavatelství Boosey a Hawk. V roce 2015 se stal prvním občanem Walesu, který získal rytířský titul za hudební kompozici a prolínání hudebních žánrů.

Literatura

1. JENKINS, Karl. Stabat Mater. Londýn: Boosey & Hawkes, 2008
2. JENKINS, Karl. The Peacemakers. Londýn: Boosey & Hawkes, 2012. ISMN 9790060124341
3. JENKINS, Karl. Adiemus: Songs of sanctuary. Londýn: Boosey & Hawkes, 1998. ISMN M060108877
4. JENKINS, Karl. Adiemus V: Vocalise. Londýn: Boosey & Hawkes, 2003. ISMN 9790060116230
5. JENKINS, K. The Armed Man: A Mass for Peace. Londýn: Boosey & Hawkes, 2010. ISMN 9790060122552

6. JENKINS, Karl. *Adiemus II: Cantata Mundi*. Londýn:Boosey & Hawkes, 1996. ISMN 9790060108884
7. JENKINS, Karl. *Requiem*. Londýn:Boosey & Hawkes, 2004. ISMN 9790060116841
8. www.karljenkins.com
9. www.boosey.com
10. www.bbc.co.uk

Résumé

Stabat Mater Karla Jenkinse je charakterizována z pohledu struktury, instrumentace, textu a s přihlédnutím k jeho dalším skladbám. Doplněno o stručný životopis autora a obecnou charakteristiku sekvence Stabat Mater.

Klíčová slova: Karl Jenkins, hudba, Adiemus, Wales, Stabat Mater, hudební crossover, etnická hudba, duchovní hudba, vokálně-instrumentální hudba, pěvecký sbor.

Keywords: Karl jenkins, music, Adiemus, Wales, Stabat mater, music crossover, ethnic music, sacred music, vocal-instrumental music, choir.

Mgr. Vít Krejčířík, vystudoval Konzervatoř v Brně, obor hra na bicí nástroje. Hru na klavír, učitelství hudební výchovy pro ZŠ a SŠ a pedagogiku pak na Univerzitě Palackého v Olomouci. Zde je v současnosti doktorandem. Pracuje jako učitel na ZUŠ v Kroměříži, kde je též korepetitorem dětského pěveckého sboru Slunečnice. Spolupracuje na několika projektech s ČNSO, je pravidelným hostem FBM Zlín a MF Olomouc.